

Miljöministeriet
PB 35
00023 Statsrådet

UTLÅTANDE

26.4.2010

Ärende: Utlåtande om slutrapport av arbetsgruppen för behandling av avloppsvatten (Miljöministeriets rapporter 4/2010) och utkastet till förordning om verkställande av behandlingskrav för avlopp i glesbygd (3.3.2010)

Hänvisning: YM012:00/2007

Natur och Miljö uttrycker sin tacksamhet över möjligheten att ge ett utlåtande och vill som sin åsikt framföra följande:

1. Arbetsgruppens rapport

Natur och Miljö anser, att arbetsgruppens rapport utgör en nyttig överblick av nuläget gällande verkställandet av förordningen om avloppsrening i glesbygden. Rapporten är föredömligt kort och fokuserar på väsentliga frågeställningar. Det är dock beklagligt, att utredningsman Lauri Tarastis och arbetsgruppens arbete inte sammanfattades till en gemensam rapport.

Arbetsgruppen presenterar 11 förslag till åtgärder, som Natur och Miljö härmed vill kommentera:

- 1) Natur och Miljö håller med arbetsgruppen om att miljöskyddslagen och förordningen om behandling av hushållsavloppsvatten är en fungerande juridisk grund för åtgärder. Natur och Miljö stöder inte MTK:s förslag till ändringar av förordningen.
- 2) Natur och Miljö anser, att rådgivningen inte får belasta kommunens miljöförvaltningsmyndighet på bekostnad av övervakningen. Senast när övergångsperioden är över bör kommunerna övervaka att gränsvärdena följs genom vattenprovtagning. Natur och Miljö stöder varmt arbetsgruppens förslag gällande ökade anslag för allmän rådgivning, men arbetsfördelningen mellan kommuner och andra aktörer (se punkt 4) bör vara klar.
- 3) Natur och Miljö håller med om arbetsgruppens bedömning, att det finns behov att effektivisera kommunikation. Ansvaret för koordinering faller på miljöministeriet. Natur och Miljö ifrågasätter nyttan av en allmän broschyr

på nationell nivå, eftersom det i många sammanhang framkommit att personlig kontakt är det allra effektivaste verktyget. Natur och Miljö anser, att utkastet till informationsstrategi (bilaga 6) utgör en bra grund, men vill påpeka, att den än så länge saknar den språkliga dimensionen. Hur skall informationen på svenska skötas?

- 4) Natur och Miljö efterlyser en tydligare indelning i dels a) opartisk rådgivning gällande olika sätt att uppnå utsläppskraven i förordningen och dels b) noggrann planering av installation och skötsel av avloppssystemet. Planeringen, som även inkluderar tillräcklig dokumentation för tillståndsansökningar, behöver inte vara opartisk utan kan göras av sakkunniga som arbetar på uppdrag av t.ex. leverantören av den valda reningsanläggningen. Natur och Miljö vill kraftigt betona vikten av att planernas kvalitet säkerställs vid byggkontrollen. Natur och Miljö understöder förslaget att införa planeringstjänsterna i systemet för hushållsavdrag.
- 5) Natur och Miljö anser, att arbetsgruppen har gett för lite uppmärksamhet åt åtgärder för att förebygga belastningen av avloppsvattnet. Arbetsgruppen ger inga konkreta förslag till konkreta åtgärder om detta. Natur och Miljö föreslår, att all den rådgivning, som på något sätt subventioneras med offentliga medel för inkludera information om hur man minskar belastning genom bl.a. komposterande och urinseparerande toaletter samt fosfatfria tvättmedel.
- 6) Natur och Miljö efterlyser en betydligt grundligare analys om varför det hittills uppdragats så grova problem i form av bl.a. avsaknad av förebyggande åtgärder och val av olämpliga system. Arbetsgruppen föreslår här en indelning i "övergripande planering" och "specifik planering" av installation. Natur och Miljö befärar att dessa termer lätt skapar missförstånd. I stället kunde man tala om rådgivning, vars målsättning är att ge fastighetsägaren tillräckliga kunskaper för att kunna välja avloppssystem och planering, som handlar om att planera installation och skötsel.
- 7) Natur och Miljö anser, att fastighetsägaren även i fortsättningen skall ansvara för fastighetens avloppssystem. Dock vill Natur och Miljö lyfta fram behovet av olika slags stödåtgärder. Staten kunde bl.a. stöda utvecklingen av en ny marknad för avloppsreningstjänster, där företag i stället för att endast sälja reningsanläggningar mot ersättning av fastighetsägaren skulle sköta om att reningsanläggningen uppfyller förordningens reningskrav. Systemet kunde inledningsvis testas i pilotomfattning.
- 8) Natur och Miljö understöder arbetsgruppens förslag, att kommunernas utvecklingsplaner för vattenförsörjning bör innehålla tydliga avgränsningar av områden där det kommunala avloppsnätet kommer att byggas ut. Natur och Miljö vill även peka på vikten av att de kommunala reningsverkens investeringsplaner beaktar den ökade belastningen från avloppen på glesbygden.

- 9) Natur och Miljö understöder varmt förslagen till ökade anslag för gemensamma avloppsprojekt. Det är dock viktigt, att ställa krav på att de tekniska lösningar som erhåller understöd möjliggör utnyttjande av näringsämnena inom primärproduktionen.
- 10) Natur och Miljö har i sin publikation Slam i systemet (2010) pekat på allvarliga brister i insamling av information om hur fastigheter uppfyller förordningens krav. I dag har ingen myndighet på nationell nivå kontroll på hur många fastigheter som uppfyller förordningens krav samt vilka tekniska lösningar man har använt. Natur och Miljö vill i detta sammanhang peka på, att den information som Kommunförbundet sammanställde till utredningsman Lauri Tarasti fortfarande inte har publicerats i sin helhet.
- 11) Natur och Miljö stöder förslaget att tillsätta en grupp för övervakning av verkställandet av förordningen.

Arbetsgruppen tangerar (avsnitt 2.4) frågan om vad som händer med slammet från reningsanläggningarna. Slammet innehåller värdefulla näringsämnen, som är viktiga resurser för primärproduktionen. I många fall är det ändamålsenligt att först utnyttja biomassan för biogasproduktion. Natur och Miljö stöder varmt arbetsgruppens förslag att frågor kring bl.a. logistik skulle utredas i samband med utvecklingsprojekt för avfallshantering.

2. Utkastet till förordning

Gällande uppskov (2 §) är miljöministeriets utkast till förordning bättre än det förslag som ingick i utredningsman Lauri Tarastis rapport (Miljöministeriets rapporter 25/2009). Nu föreslås, att uppskovet skulle vara avgränsat till 3 år och kunna tillämpas i entydiga fall där (2 § 1 mom) invånarna är äldre (70 år fyllda) eller där (2 § 1 mom) fastigheten kommer att kunna anslutas till kommunalteknik.

Syftet med att ta i bruk en åldersgräns (70 år) är enligt motiveringarna att minska risken för onödiga investeringar i fastigheter som i framtiden kan bli obebodda. I praktiken kommer åldersgränsen att möjliggöra uppskov för en stor mängd fastighetsägare, som skulle ha förmåga att genomföra nödvändiga förbättringar av avloppssystemet i fastigheter som med största sannolikhet kommer att vara bebodda även i framtiden. Således kommer den nya förordningen även att ha en del negativa oönskade konsekvenser.

Gällande övervakning (§ 4) är utkastet till förordning fortfarande bristfälligt och problematiskt. Avsikten är att genom förordning styra den kommunala miljövårdsmyndighetens övervakningsinsatser. Om förordningen skulle godkännas i förslagen form skulle det ge en tydligt signal, att förordnings utsläppskrav inte

behöver uppfyllas på alla områden, vilket vore högst problematiskt ur såväl miljövårds- som jämlikhetsperspektiv.

Natur och Miljö ser även ett behov att i förordningen precisera vad den kommunala övervakningen skall fokusera på. Fokus bör vara vid att kontrollera att gränsvärdena för utsläpp enligt statsrådets förordning (542/2003) verkligen uppfylls. För detta krävs vattenprover från utgående avloppsrör. Natur och Miljö föreslår, att förordningens § 4 skulle kompletteras med ett nytt moment, som skulle fastställa, att analys av vattenprover från utgående avloppsrör skall vara en del av kommunens övervakningsåtgärder.

Högaktningsfullt,

Natur och Miljö rf

Bernt Nordman
verksamhetsledare

